

hac vobis agnum pacemus efficiat? Et ecce! hac verborum dulcedo avertit animos Israelitarum, ut pro miraculo beneficio nullas reulerint grates, quas tamen jubilosus vocibus altera vice retulerunt, ubi Moyés in eam verborum austeraitatem non erupit. En! quam magnetica vis sit manuetudinis; qua beneficium nobis dulce, sicut ira & indignatio amarantum facit.

*6. Quid? quod manuetudo non solum amicum, sed etiam inimicum trahit animum? Sermo mollis confingit efa, at facer Proverbias: (Prov. 2, 1.) illius placationem ex meo penderit arbitrio. Labet iterum hujus rei exemplum audie? Erat in solitudine Moys vir dicens nomini Nibal: cui res quidem domestica fuit amplius ingenium autem libilerum & ruficium. Huius vi*to* David a facie Saul profligatus (1. Reg. 25.) per famulos in perfecutionibus & adversis singulari protectione tueri, & calumniosi diffamatores ab iis amoliri solet. Et celebris quatuor inter autores, cur Dominus Deus sanctos Martyres contra exquisita tyrannorum tormenta, rarissimo autem contra istum gladii immines servaverit? sape sancti Martyres leonibus & ursibus devorandi traditi sunt, & lateris iste deposita omni favebit pedes eorum lambentes, & ablanditer coepurunt, ut haberent in vita S. Petrus. Saepa parata stabat curulis machina acutis aculeis ac pugniosis armata, quia corpora SS. Martirum in mille fructu dilaniari debuissent, & machina a fulmine distracta est, prout legitur in vita S. Catharinae. Saepa piratus stabat terribilis rogas, pice & reina instrutus, quo SS. Martyres exti debebant, & ignis ne unam vestimenta fibraram attigit, protar narratur in vita S. Lucia. Saepa in liquefactum plumbeum ac metallo injecti sunt, & inflammatis as omnem raudore vim depiderunt, protar constat ex historia S. Viti. Verum cum decapitationem tentata damnati sunt, rarissimo, aut lere non quam contigit, illos ab istu gladii praeferatos sume. Quia causa hujus rei? Percepit cauam ex Doctilio Menochio, cent. 5. cap. 59. Gentiles tyroni, qui SS. Martyres ordinare pro beneficis, & diabolis habebant, erant perfusi, magicas incantationes valere quidem contra istum gladii, non autem valere contra acerba tormenta, v. gr. ignis, rotifragi, & alia. Ut igitur Dominus Deus toti mundo demonstraret, siros Martires non esse veneficos, & nullam habere cum diabolo conpiracionem, gladiis illos decapitari permisit, & contra alia quavis tormenta potenter defendit. En quanto cum providentia Deus curam gerat eorum, qui cum manuetudine amore Dei perferunt perfectiones: Esto mi Christiane, quod a malevolis linguis pro fure, pro rapto, pro adultero, pro demonis contuberniali, pro hominibus*

proclo elogio lauditorum sponsam subiunxit: Pulihra es amica mens, uult ut columbarum. Sed quare hic: cur sponsus dilecta? sicut oculos columbinos affingit? si aciem, aut perficiaciam oculorum significare vult, cur non oculos aquilinos illi attribuit, qui iuxtoro visu solem aspiciunt? Abit hoc, sponsus in sua dilecta qualitates columba, non aquila affectat? Quanam autem sunt haec qualitates? an puritas columba, que loca fordia & obsecra refugit, ac declinat? an gemina columba, quo hominem vere posseitem praepragrat? an providentia columba, qua contra infidias accipitris in formam petra se recipit? Laudo has qualitates, & dieo ad fessum globo, in Cant. I. sponsus singulariter sibi complacet in sposa, quia ad instar columbae filii cari & neminem ledit. En! quantum complacentiam Dens hauriat in virtute manuetudinis.

7. Hinc etiam Dominus Deus homines manuetuos in perfecutionibus & adversis singulari protectione tueri, & calumniosi diffamatores ab iis amoliri solet. Et celebris quatuor inter autores, cur Dominus Deus sanctos Martyres contra exquisita tyrannorum tormenta, rarissimo autem contra istum gladii immines servaverit? sape sancti Martyres leonibus & ursibus devorandi traditi sunt, & lateris iste deposita omni favebit pedes eorum lambentes, & ablanditer coepurunt, ut haberent in vita S. Petrus. Saepa parata stabat curulis machina acutis aculeis ac pugniosis armata, quia corpora SS. Martirum in mille fructu dilaniari debuissent, & machina a fulmine distracta est, prout legitur in vita S. Catharinae. Saepa piratus stabat terribilis rogas, pice & reina instrutus, quo SS. Martyres exti debebant, & ignis ne unam vestimenta fibraram attigit, protar narratur in vita S. Lucia. Saepa in liquefactum plumbeum ac metallo injecti sunt, & inflammatis as omnem raudore vim depiderunt, protar constat ex historia S. Viti. Verum cum decapitationem tentata damnati sunt, rarissimo, aut lere non quam contigit, illos ab istu gladii praeferatos sume. Quia causa hujus rei? Percepit cauam ex Doctilio Menochio, cent. 5. cap. 59. Gentiles tyroni, qui SS. Martyres ordinare pro beneficis, & diabolis habebant, erant perfusi, magicas incantationes valere quidem contra istum gladii, non autem valere contra acerba tormenta, v. gr. ignis, rotifragi, & alia. Ut igitur Dominus Deus toti mundo demonstraret, siros Martires non esse veneficos, & nullam habere cum diabolo conpiracionem, gladiis illos decapitari permisit, & contra alia quavis tormenta potenter defendit. En quanto cum providentia Deus curam gerat eorum, qui cum manuetudine amore Dei perferunt perfectiones: Esto mi Christiane, quod a malevolis linguis pro fure, pro rapto, pro adultero, pro demonis contuberniali, pro hominibus

S. II. Et singulariter grata est Deo.

7. Verum quod maximum est manuetudinis praecognitione, in eo consistit, quod Dominus Deo aquilissimo relam omnium estimatori per ceteris virtutibus, quae ad mores pertinent, placere videatur. Poltquam sposa pulchritudinem dilecta admira est, inquit: Tu pulcher es dilecte mi, (Cant. 1, 2) mox sponsus reci-

mine nequissimo proclameris, noli vindictam spirare, sed jacla super Dominum curam tuam, & ille, si fieri alter non posset, etiam prodigio tuam innocentiam demonstrabit.

9. Nil dicam de ingenti gloria, & merito, rum corona in celis tibi reservata, que revera tanta est, ut Eusebius Emblemus Hom. de S. Steph. manuetus Martyri conferat, inquit: Parvus & opera Mysteriis suscepit, qui odium malis debitus generis cordis benignitate concusat.

10. Epilogus. Sed quares: An ergo delicia subditorum caca benignitate disfimulanda, & nulla animadversione castiganda sunt? Hoc ego non dixerim! si subdili correptione ab errore revocandi sunt, duplē nota cautelam! In primis expedit, ut corrigerendum præmones, eum fere in modum, quo Plinius L. 33. c. 12. scribit, quod Romani enibus suis alligatas hæbuerint campaulas, unde sebat, ut necenem movere, nec in hostem vibrare posset, nisi no[n] sonitu præmonirentur. Et hoc eis forsan quod David laudat in Deo: (Pf. 59.) Dediſi meū ſeruio te ſignificare, ne fugiant te amici arcu.

Alterum, quod in correptione delinquentium notes, illud eft, ut post castigationem te amabilem exhibeas, demontrebas, ne ex odio, fed amore punivies. Et hoc forsan insinuare voluit Christus Dominus: cum enim in disciplinis anzium circa vita recte necessaria foliudinem corrigerre volens edixit: (Locc. 12.) Conſidera cor, qui non fidelium, paulo post illos ad illa campi mīti: Conſidera illa, non labrā, neque nent. Quid eft, quod Christus post corvos, mox illa dictpulorum Magistros conſtituit? Nempe, ait S. Pet. Chryſolog. fer. 163, quos comparatione ſedis ſuis exasperantes videbatur, ad floris ſpecto rediſit exemplum. Hac inquam, mi Christiane, in correptione aliorum observa! ē de cætro autem non erraveris, si femper ad manuetudinem magis, quam auſteritate propendas, ſic vitam tibi tranquillam procurabis, ſic proximo te commendabis, ſic grāri apud Deum iubis! Percepit pro corone generofus hujus rei facinus! Richardus Rex Anglie (Monc. cent. 5. c. 41.) in obſidione cuiusdam arcis a quadam Beltrame lethaliſta facinus fuit, occupata arce ad lectum decumbens Regis adducitus fuit jaculator, cui iſte: Quid mali tibi feci, quod vitam mihi adimis? Repulso audacter Beltramus: fat mali mihi fecisti, quia patri meo, & duobus fratribus vitam eripiuit! gaudeo de tua morte, quam etiam ego libenter obibo, dummodo tu non nisi ſuperfies! Quid regi Rex? Veniam dedit occiſori, & centum aureos illi numerari precepit. O dignum immortali memoria facinus, quod ſolum potuit Regi zteriam promiceri gloria coronam! &c. &c.

Claus Spicil. Catech. Conc. Tom. II. Pars II.

De virtutio acedia, cuiusque artibus, dancis ac remedis.

Et cum cœpisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Matth. 18.

Negligentia augendi mortis, seu acedia est vitium unde periculum, quia nec via viae perpravae confundunt nec demonis tentationes nec Dei ſupradicti rationes curat,

1. Hodierum Regis ratioſinum videatur fini millimum illi, quod idem Evangelista Matthæus alibi enarrat. Prædices quidam homines peregre proficentes tradidit servis suis boni tua, & uni quidem dedit quinque talenta, alteri duo, tertio unum, unicuique secundum propriam capacitatem. Post multum temporis reverſus Dominus poluit rationem cum eis, & accedens qui quinque talenta accepérat, oblitus alti quinque, adeoque universim decem talenta, dicens: Ecce alia quinque superflueamus. (Matth. 25.) Similiter qui duo talenta accepérat, accedens artulit quatuor talenta, qui quidem: Ecce alia duabus superflueamus. Et illi quidem a Domino liberalissima remunerations donati, & ad magnam dignitatem elevati sunt. Tertius autem, qui unum talentum accepérat, artulit talentum sine lacro, quia illud in terram defodit, & securitatis cauſa abſcondit: Et ecce! Dominus auctera increpatio in eum invēctus, iuſſit illum sine mora ejici in tenebras exteriores, ubi erit item & iterum dentium. Terribilis poena! quid mali fecit infelix famulus? an zarium Domini futurice evacuavit? an patrem prodidit? an domum incendit? Nihil simile! coniectus eft in carcere, quia cum pecunia ſibi concreta negotiari omisit, ſervum vero a bono opere torpescit damnum, ait S. Gregorius, Hom. 9. in Evang. conſequenter tota delicti ratio era torpor, & lucri omisſio. Eundem in morem hodierum Regi oblatus eft famulorum unus, qui debebat ei decem millia talenta: Decem millia talenta ad nostram pecuniam redacta faciunt centum & viginti miliones aureorum: (Cor. a L. in Matth. 18.) non eft poſſible, famulam potuisse contrahere tam enorme debitum! quare ergo reuagitur? quia Dominus probabilitate computat lacrimas, quod redigere pouſit, ille prudenter negotiatus fuifit. Ita S. Chryſotomus Hom. 79. in Matth. inquit: Non solum malefici crucianus, verum & qui bona facere negligunt.

2. Propositio. Auge haec delicti ratio propria est hominum aedificiorum, qui ab eis vigilantia, quam Christum toties, & tam energice requirit, prius alieni, nec lucra, nec damna spirituosa attendunt, sed in facilius nugas, ac vanitatis effusi salutem suam, cacoecia cum commitunt. Præcipue autem tripliciter delinguunt, ratione sui, diaboli, & Dei; quia non curant sua vita, non curant dæmonis tentationes, non curant Dei inspirationes, ac monita. Quanto suo periculo, id in praefectarium discutiendum erit. Attende! Fayete!

§. I.

3. Confirmatio. In primis homo aedificios non curat sua vita, & pessimas conuentudines, Ponamus peccatorum verbi, gr. luxurium (eadem autem ratio est de blasphemis, ebriosis, iracundis, & aliorum vitorum ceno immeritis) ita ad sacram tribunal venientibus ad ultima confessione de septenis, duodenis, aut vicenis lapsibus se acculat. Quarit sacer conscientia Arbitri, a quo tempore tam turpi malo laboraret, respondet: a triennio, quadriennio, quinquennio. Et semper tam gravibus peccatis Deum offendit? Semper; sic me abripuit prava conuentudo! Ergo necesse est, mi Bonae, ut tandem et conuentudine mergas, illi, quae vincenda opportuna remeda ferio adhibeas; ejusmodi remeda sunt, pravas occasiones cane pejus & angue fugere, pro singulis lapsibus voluntariam penitentiam, ut dieu e-furialem in pane & aqua aut aliis sibi determinare, singulari devotione Beatisimam Dei Matrem quotidie colere, fensus externos, praferint oculos caute frenare, & que sunt alia! Hoc audit peccator, & ut sacramentalem absolutionem abblandiatur, etiam promittit: verum & facro tribunali elapsus mox ea adhuc die ad primitam familiaritatem, ad choreas, ad cantharos convolat, edit, bibit, ludit, inebeatur, vomit, ac salutarium monitorum prosrus immemor, in omnem immo-lestiam effunditur, atque eadem peccata reiterat. Sic persigit de die in diem, de mensa in mensu, de anno in annum, in templo est indebet, extra templum magis secularibus inhiat, donec iterum confessurum alium, aliquum confessarium querit, quem novis deceptionibus circumveniat. Interim sicut clavis, per quemlibet mallei-ictum profundius in lignum immersetur; ita per quodvis peccatum mala conuentudo magis radicatur. Quid autem tandem fieri? De hoc ne uno momento cogitat.

4. Ergo ego dicam, quid futurum sit? cum fatus Goliath populo Dei quadrangula diebus illis, cap. 1. Reg. 17. petos ac provocans virum, qui singulariter certamine fecerit congregdi auderet, demum tergiversans alias in arena comparuit juvenis David, non ferreto tho-

rac & lancea, sed baculo, & funda armatis. Arripuit fundum, eaque tanta dexteritate circumdixit, ut lapide frontem gigantis confreret. Eni! juet pronus in terra! Video ingens, fed hoc ipsum quod pronus in faciem considerit, est prouis admirabile: nonne enim David giganteum in fronte percusit? ita est ergo ex violenta ictu superius secidere debuit! Rabbini putant, id factum fuisse per miraculum: verum exstimo ego, grandis sumrum fuisse miraculum, si retro occidisset! quise? quia tunc oculos, quae vivens non nisi terrenis affigere confuerit, mortiens in calum levaverit, quod proutis fuerit infolium. Ergo debuit mori facie pronus in terram, ut mors correspenderet vita, quia, ut ait Abrahams q. 34. non conseruas oculos in calum levare. Et hanc ordinaria conuentudinaria catastrophe dum in vicinio pravis habitibus nullam sibi vim inferunt, & oculos nunquam ad calum, nunquam ad Deum, nunquam ad anima salutem convertunt, etiam in morte non convertere, & sic corpore finali & anima peribant. Eni Christiane, in quantum damnationis periculum adducat aedificia nisi serio incipias expugnare vitam, heu! actum est de te! Dicis forsan, heu! per le jam actum est non possum amplius vincere, conuentudo est nimis radicanter? Erras mi Bone, non enim finali & feriali, sed iuvenilis superanda est conuentudo: audi quid S. Antonius ap. Dauerolt. c. 6. tit. 19. enarrat! Devotus quidam Dei famulus initio fuit conversionis tantas tentationes, tantamque virtutis difficultatem exprimit est, ut rotus pusillanimis ad faculum redire cogitaret. Quondam ad seniorem confili causa tendens, in via incidit in juvenem, qui in agro pronus in terram dormiebat: experseredit illum, quasvitans, quid rerum ageret! an! repulit juvenem, patremque misit me, ut agnum hunc in lolis & sentibus purgarem, sed quis par sit tanto labore? prout dormire, quam manum operi admovevere! dum colloquuntur, superuenient parentes, diximus: En fili, si illud colummodo ipsatum parages, quod exportredo corpore dormiens consolabis, tandem omnem laborem ad finem perduxisse. Hoc audiens illi Dei famulus sibi dicit: putabis, & deinceps ab una virtute ad aliam, ab unius usque victoria ad alteram progressus, brevi ad Christianam perfectionis apicem pervenit. Advertis, quia ratione prava conuentudo superanda sit?

§. II.

5. Deinde homo aedificios non curat tentationes dæmonis, que tamen quanto est vita illius laxior, tanto sunt frequenter. Homo Christianus pietatis studiosus tentatur de die uero vel altera vice, fed repudiantes, ducentes & sèpsum: tentatur in fide per millesimam dubia, tentatur in spe per abjectionem animi & de-

De virtu acedice.

& desperationem, tentatur in charitate per odio, per injusias litas, per injurias & oppressiones proximi: & tamen in his omnibus perinde habet, sive viciat sive vincatur, sive unius five millesimorum scelerum se reum faciat. O quanto anima fuit periculo! Consulamus Scripturam!

6. Patriarcha Abraham fecundus fidelitatis, quod cum Deo pepigit, oblatione animalium fanciuit, similem sibi ipsi maculationem impetratus, si pium intium non esset perfecatus. Id dum egit, ecce descendentes volvuntur super eadem, & abigunt eas Abraham! (Gen. 15.) Theodoreus in Gen. hic, ait per hanc Abraham volvutes abigentes diligenter significarunt fuisse irritum Ägyptiorum crudelitatem, qui pollos ejus, nempe Israëlitas efficerat persecutari. Jam ab agente aves convertimus oculos ad patrem suos. Pistor Pharaonis (C. 40.) in carcere somnium habuit, quod altera die conscipio Joseph in hac verba enarravit: visus fum multi tristis canitris farina super caput habere, & supremo autem canistro, in quo portabam omnes cibos arte pistori fieri solitos, comedenter ave. Pessime somni significatio! subfervebat Joseph: res adhuc dies superfluit, post quo Pharaon aferat caput tuum, ac suspenget te in cruce, & lacernabunt volvutes carnes tuas. Ecce! dum volvutes super carnes delenduntur, & Abraham illas abigit, siccivit hostium declaratur irritus, dum autem pistor illas abigeret negligit, infelicissima mors illi denunciatur. Quid per voluntates aliud denotatur, quam tentationes dæmonis, quibus fidem animam idem identiter molestat? repellere illas res est, que Divinam benedictionem, tolerare illas res est, que Dei supplicia, ipsumque interitum promeretur. O quam felicite nos admonet Apolonus: (Eph. 4.) Nolite locum dare diabolos! quid vult dicere? vult dicere, nos vult dicere, per auditus, per gaudium, aut alium sensu risum aperire, quia non penetrat: verum quidem est, non iles internas impostor initio rorum est petere: locum petiti, sed vix tibi, si dedevis, quia nunquam huic loco acquirebis, sed magis ex magis delabebis: ita Euan decepit; ab initio tantum quidvit, cum Deus illi arboreo prohibuerit? dein prohibitionem suscepit reddidit moniliam tanquam iustitiam dannavit, & denique persuasit, sub fructu vetito omnia bona, immo ipsam Divinitatem delitescere. Eratis hec Dei? O miserum quisquis has volvutes, has mafias non abigit cum Abraham, sed cum pistore loquitur & dormiat?

7. Sed quomodo vincere sunt tentationes? O aliam tanta cum avilitate hanc interrogacionem proponeres, quanta cum promptitudine paratus sum respondere! sancti Patres & spiritus Magistrorum diversas, ealque efficacissimas artes hanc in sem' tibi subministrant! Dicunt, expedicissime vinci tentationes, si statim initio resistas: ad quod trahens illud Prophetas: (Mic. 7. 13. cap. 61. lib. 13. cap. 61. illam convertere, & de-

§. III.

8. Denique homo aedificios non curat Dei Optimi Maximi internas inspirationes ac exteriores monitas. Cum Christus Dominus in monte Oliveti ab irruente impiorum turba caperetur, indignum id ratus Apostolorum Princeps, pro eo, quo in Dei Filium ferebatur, amoris fervore eduxit ex vagina gladium, & Pontificis famulo nomine Malchus, amputavit auriculam, quam mox Benignissimus Dominus de terra attollens scelerato homini sanam, integrumque restituens. (Matth. 26.) Jam queritur, cur indigutissimo nebuloni Christus Dominus tantum beneficium exhibuerit? Percipite rationem: cum paulo post Christus Dominus in domo Caiphæ de sua origine, doctrina, & futuro regno a Pontifice quereretur, & ad interrogata omnia mansuetissime responderet, hic ipse Malchus tam terribilium illi alapam infregit, ut excusum dentibus, & contractis naribus lemianimis in terram conciderit. Postquam autem vires recollegit, crudeliter famularum intutus interrogavit: Cur me ecclasi? quibus verbis, ut notat Simon de Caphæ, lib. 13. cap. 61. illam convertere, & e-

medio iniquitatis eripere combatur, sed irritato conatu, quippe de conversione hujus Malchi nihil confat: probabilitas clamavit: cum Iudeis: Crucifige! crucifige! probabilitas ad mortem Domini operam contulit: probabilitas in die iudicii in damnatorum numero a finitis stabit. Hac omnia in monte Oliveti praevidit Dominus, id est Malchus abscissas auriculas sanavit, ut non posset se ad vocantis Domini vocem, praeceps fuditur excusare, prout in hunc locum expresse animadversit. Leo ap. Speranz. Script. fel. punc. 99. Eni Christiane, quantum Deo dilectipotest spiritualis fuditur? O quoties, cum iurasti, blasphemasti, aut abut turpe peccatum committi, internas Dei voces audiisti. Quid me cadis? O quoties reflexi te Deus, monuisse ut illas militariet validiores, ut ex occasione pessima exires, ut inopi illi charitatis obsequio fucreres, ut flacie concioni interres, ut sincera exomologe peccata expiari, & que sunt similia. Tu tamen saluberrimas voces ex mercadia, & tepiditate neglexisti: va tibi! ex tua culpa venit, si cum Malchus pereas! Scis, que pena Deus neglegunt cælestium inspirationum plœter soleat?

9. In Cantico enarratur, qua ratione Divinus anima Sponsus domum Amata accessevit, & pulsando fores sibi aperiri rogarerit. Aperi mihi sive sponsa mea. (Cant. 4.) Verum illa lavando pedes, & induendo calicos, ne lavatos coquinarerat paulisper cunctabatur, quo deinceps negotio statim curvirit, & retracto pessimo fores aperuit. At ecce Sponsus iam declinaverat, angus transiit. Cur tamto, cum non diutius expectavat? cur sponsum suum præficiens tam avide desideraret subtraxit? Nempe, quia diuturniorum illius momentuum offensio reputavit; *Domini enim, ait Sanctus Ambrosius in Lvc. vole janum tu mons semper invirent patem*. Ita mihi Christiane, Deus internis vocibus te hodie exicit, ut ad audiendum Dei verbum mane confugas, & ideo etiam facio Oratori singulares conceptus, qui ad conversionem tuam faciunt, inspiras, tu tamen steriles & respondes: alia vice ibo, hodie non vacat! Et ecce! alia vice venit amicus, qui te impedit, & ad ludos avocat. Hodie te vocat Deus, ut indulgentias lucreras, & vitam emendas, tu tamen ad jocos & nugas pergis, & salutis negotium proximo festo te peracturum spones! & ecce! subito obnubris agititudine, & ad proximum festum non supervivis. Hodie te vocat Deus, ut sacramentorum perceptione animam expicias, tu tamen ad internas voces oblitus es. Et ecce! dum repentinio morbo occupatus confundens & sacram synaxis inclamas, Iheros haberi non potest. Sic declinas auctoritate sponsus, idemque tibi contingit, quod viatori, qui cum de die dormit, dein a nocte obruitur: idem tibi contingit, quod na-

varcho, qui cum faventes ventos negligit, ta tempestate dein perit: idem tibi contingit, quod marino concili, quod, cum ad rorem cali feso non aperit, dein infuscandum met: volo dicere, ex tua foscoria, ex tua negligientia, ex inspirationam Divinarum contemptu irreparabilem salutis jastrum incurris. Et quia non voluisti cum possisti, dein non poteris, cum voles. Ita non ego difficuro sed Devotissimus Lessius, de Pers. Div. l. 13. c. 15. na. 85. inquit. Ob reprobos, & negligitum Divinarum inspirationem, plenariae Divinae auxiliis mitemur.

10. Epilogus. Quid igitur agendum mihi Christiane? Ah! quid quaris, in id sumptuoso incombam necesse est, ut fervori & vigilantei fides, quam Christus Dominus in Evangelio toties & tam energice incutiat, identem clamitas: Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem! Vigilate & effete parati, quia qua hora non patiens filius hominis veniet! Vigilate, quia nescitis diem neque horam, & que sunt similia? Tua vita & confundendes pravas quod attinet, continuo contra illas pugna, ne ex tua foscoria roborentur & invalecent: sicut enim homo in medio rapidissimi torrentis constitutus, si gressum firmare aut acquiscere vellet, in evidens submersio periculum incidet; ita, sicut S. Gregor. l. 1. pth. c. 35. si confundendium ac passionum impetus ad secundum mundi torrentem nos pertrahit, nisi vincendo, ac mortificando nobis ipsi violentiam illam, quia regnum calorum exigit, facimus, in milie pascere appeti in ipsum damnacionis periculum incidentes. Tentationes damnum, quod concernit, considera totum oculum advertens ut armatum esse: quid dices de illo, qui inimicis potentem ad certamen provocavit, & non in momento fungula ab illo ad necem quatitus, inermis circumiret, nonne dices, illi prodigium vita? sic tua res se habet ab ipso Baptismatis lavacro bellum iniitum infernali dampno, (Barth. ser. 46. m. 27.) & inde nunc plenus incaudita circuit, ut ad noctu[m] quod tibi iniicias fructu; tu tamen adeo inermis ac infirmus es ad eum tentationes, ut idem apud te sit tentari aequaliter: quid fieri? Denique inspirationes. Dei quod attinet, permagnillas habe, quia sapit ab una inspiratione fecundus gradus, a secundo tertius, a tertio quartus, & sic catenatio eterna falsus dependet. Sed quonodo possum sic omnem excutere pigritiam, ut semper vigil ex professore inspirationibus Divinis obediam? Mihi Bone, hanc interrogacionem juvenis quidam anachorita (Soper. Davo. c. 6. lli. 19. n. 13.) suo Magistro Abbatii Alexander propositum, inquit: Pater, video quod ex acedia & tepiditate, que animum meum occupant, in spiritu non proficiam, ideo defterero cogito redire ad seculum! cui respondet: Omni fili, non profici, quia futura vita præmia, aut penas non satis perpendis. Si

De peccato omissionis:

437

frequenter considerares, que Deus diligentibus se in calis, & que peccatoribus in inferno preparari, non tu certe ex defida & tepiditate nullas patueris molestias? Mihi Christiane, id ipsum tibi ad tuam questionem repono: cogita quibus gaudiis fruuntur beati, & quibus suppliciis torqueantur damnati: imaginare tibi quid dicturus aut facturus es, si jam modo in igne eternali ardores: nonne velles diu non? Quaque in orationibus vigilare? nonne velles corporum lejanis usque ad ultimum matrem extenuare? nonne velles omnia tua in egenos distribuere? nonne velles mille mundos pro uno meritorio contritionis acta dare? nonne velles pro recuperaria salute omnia Martyrum tormenta subire? hac inquam, sedulo cogita, & experieris, omnem ex animo acediam ac torpore abstergi. Amen.

Dominica XXII. post Pentecosten.

C O N C E P T U S C X X I I .

De filiis Acadie, peccato omissionis, inconstans, & impudentis.

Quid tibi videatur, licet censum dare Cafari, an non? Matth. 22.

Sicut negatis tributis Iudeis excedio confusis, ita accidia periculosa malum est, quia ex illa o. rimatur peccata omissionis.

1. **U**T Pharisaorum malitia, qua hodie Chriftum circa censem Cafari dandum, vel non dandum tentarunt, bene intellegamus, scindunt est, jam a multis annis hanc controveriam inter Romanos, & Iudeos usque agitat. Ea tempore, quo Salvator in mundum natu est, Cafar Augustus ab universo, sibi subjugato orbe tributum exigere coepit, dicente scriptura (Luc. 2.): Edit editum a Cafaro Augusto, ut descerptur universis orbis: hac descriptio prima facta est a Præfide Syriz Cyrino & Iban annis, ut profiteantur singuli in civitate sua. Econtra hominem quidam e Galilæa oriundus, cui nomen erat Iudas, furrex, atque huic exactio le opotuit, ut prætextu, quod Hebreorum populus nullum in terris Dominum agnoscere, fed solum celorum Monarcham veneraret. Hunc opinioni una pars Iudeorum erat confitens, (Marius in ar. hoc Dom. vesp. 17.) altera dissentens: aliqui patabant, hanc exemptionem, libertatemque sibi competere in reverentiam summi ac veri Dei, quem colebant: ali autem Romanis tributum deberi existimabant, quia pro defensione patrie militant, qui ab hostibus & latronibus se defendunt, & demum quia pacem ac justitiam inter homines conservant, prout videtur est in aliis Apofolorum. Atque hac controversia, Clavis Spicileg. Catech. Conc. Tom. II. Pars II.

6. L

3. **C**onfirmatio. Prima vix ex acedia materia genita, est peccatum omissionis. Quid autem, & quam damnosum sit peccatum omissionis. Ut brevi historiola declarandum venit, quam P. Segneri Infr. Conf. §. 7. narrat. Contigit aliquando, ut Imp. Carolus V. sacerdoti cuidam rurali conficeretur; & postquam se confusa pietate suorum errorum accusaverat, pro more subdidit: Jam nihil amplius recurrat. Quid? subinserebat sacerdos, qui vir fuerat majoris spiritus, ac prudentia, quam exteriora referebat facies, quid? nihil amplius recurrat. Dixit peccata Caroli: diu nunc peccata Cafari! voles ingenue significare, personæ cuius humoris orbis incumbit, fatis non esse, more privatorum se examinare, sed advertendum esse animum ad gravissimas omissiones, qua in tam diversis negotiis, ut bellis affiduis, quibus erat involutus, tributorum electionibus, ministrorum expeditione, Magistrorum electione, pangendi foederibus, statuendis primis aut suppliciis, & aliquoq[ue] publicis intervenient, circa quæ principis animis facile poterat vacillare, qui etiæ foret ex subtilioribus intelligentiis, meminisse tamen debuit, se esse mortalem. Par ratio se haberat de ho-

E 3

mini.

minibus inferioris ordinis, confitentur peccata Caroli, sed non Caesaris, id est, accusant se de aliqui mendacio, de levi detractione, de modica impunitia, aliisque, dum interior subtiliter omnia illa bona, ad qua vel ex iustitia vel ex charitate tenetur. Cur nullam mentionem facit sacerdos, quod non infatuuerit suos, quod sacramenta non nisi in necessitate administrarit, quod penitentes contra relabendis pericula non admonuerit? cur nullam mentionem facit iudex, quod virtutis exemplum non praeferit, quod scandala publica diffimularit, quod si non sibi, saltem suis munera obrudi, & innocentem opprimi permisit? cur nullam mentionem facit Advocatas, quod tabulas seu documenta adversa partis suppresserit, quod ad protractionem item rationes principales subducatur, quod casum justam condemnari nomine domino permitterit? cur nullam mentionem facit Paren's, quod peccata & impudentias liberonrum conuincitur, quod suspecta conuentio in domo non disfubatur, quod proles ad scolas, ad catechesis, ad concionem, ad sacramentorum frequentiam non compulerit, quod denique sollicitus fuerit, ut heredes divites, quam virtutis studioſos relinquat. Nisi prolixum foret omnes errores recensere, quibus Medicis, Praetores, tabularium publicarum scripsi, & Republica Administratrix partibus sui muneri defuit; proinde transebat officiis iustitiae in officiis charitatis, circa plurima etiam negliguntur. Ectenim, ut cetera taceam, nemo fere est divitius, qui calamitatibus pauperum compatiatur: qui in imo tantum abeit miseris open ferri, ut potius omni genere violentiarum exactionum, injuriarum, vexationum, ac contemptum opprimantur. Haec omisiones, & neglectus charitatis peccata tam familiaria multis exercent, ut eorum sensu ad religione jam nulla tangantur, cum tamen tam dilecte Salvator noster profectus sit, se de his rationem coram suis tribunali exactissimum repetitur, dicendo: Matt. 25. Ita maledicti, surios enim, & non desitibz mibi manducare, sitiui, & non desitibz mibi bibere, &c. Audie, quid Ecclesiasticus cap. 39. aiat!

4. Sicut catastrophus ardor invictus, sic in Domini gentes, que non exquisierunt illum: ferro hic est de iustitia, qua Deus serviet in damnatis; igitur adverte, quod haec ari effundetur in gentes que non exquisierunt illum. O quam terribilis fententia! si diceretur illas gentes damnatum iri, que humano sanguine terram inundaverint, & tot innocentum Martym illius militis diris suppliciis interemerint: si diceretur illas gentes damnatum iri, que viserint ut bruta pecora, involute milieis spicantes, ac luxuria fuditatis, non esset admirationi locus: sed dicitur per-

turas gentes, que non exquisierunt Deum, ut intelligas, eodem iustitiae rigore plenti peccata omisionis, quo commissionis. Facit facer textus comparationem catastropham, ut insinuerit, si cut ex catastrophismo tantum osto persona fuerint superflue, ita plurimam hominum patrem ob peccata omisionis inventuram. (Seguri Massa 19. Maii n. 4.) Addit facer textus, sicut ineberavit ardor, ut timorem incutiat illis, qui in suo statu ac officio aridi sunt, nec partes veri Principis, Praetali aut Patris-familias explent. Ve peccatis omisionis?

§. II. Orantur peccata, inconstancia.

5. Altera lethalis vipersa, qua in nido accidit generatur, est peccatum inconstancia. Nunquam observalis, quid in messe Aprilis contingere soleat; ibi nonnunquam tam serena est tempelis, ut sudore & inuabi calo foli aconitumque fulgeat: post horum quadrantem autem nigricantibus nubilius firmamentum obducitur, e quibus fulgura, tonitrus, grondines non sicut panico honinum serroe erumpunt: quia causa hujus rei? nimur ea est, quia foli suis radiis contra hybernam intemperie needum fatis prevalit; hinc inter frigus, & ardorem continuit datus confitetur. Sic multi Christianorum Aprilis initiantur: nonnunquam orant, confitentur, & sacram Synaxis sumunt de devotionis ardore, ut in exortis rapi videantur: verum paulo post in primitis occasiōnēs & peccata prolaphi jacent, perierant, blasphemant, & quidquid nefandum est, contra Deum & proximum committunt. Quia causa hujus inconstanzie? nempe illa, quia in eodem animo frigus & ardor, peccatum & gratia, Christus & B. dialis commorantur: Errat non commoratur, sed continua alternatione fibi succedunt. Vis altam similitudinem?

6. Philofophorum Princeps (Arbor. lib. de administratione nat.) mira enarrat de decreto virtutis generativa in nonnullis viventibus, quia nonnunquam dum generant, degenerant, & quidem tanto magis, quanto virtus generativa a prima sua radice remotor est. Doctrina exemplificat in pullis aquilinis, quorum alter a patre degenerat, & fit ex aquila hailectus: ex hoc poro non halizeti gignuntur, sed phene: ex phenis non phenes generantur, sed milvi: neque etiam milvi procreant aves sui generis, sed diversi, atque hic deinde effunduntur degenerandi modis, propterea quod hec pofremus aves steriles confitentur, & deum impotes moriantur. O quam hoc virtutis generativa decrementum in seculo spiritualibus invenitur apud multos Christianos! quod sciimus, aut novimus, qui initio fuz conversionis fuerunt aquilarum, orantur ardenter, contemplati sunt coelestia, atque animum procul a rebus terrenis in sublimem ad Deum erexitur. Altero anno jam deserunt ehe aquile, & migrant in halizetos, tertio in phenas, quin-

De peccatis omissionis.

quarto in milvos, volo dicere, semper e virtutis sublimitate magis magisque recedentes, semper ad vitia declinantes, donec tandem ab omni bonorum operum generatione alieni, in ebrietatis, in luxurias, in adulteris, in blasphemias, in apostasia & deferventione ministeriis contubescunt. O quam patheticus viribus hoc decrementum describit Mellissius, (s. Saruard. Ierm. 65. in cant.) ubi agit de repudiate & inconstanzia! Hoc frigus, sit, si temel invaderit animam, mox subit quadam animi rigor, & vigor lentelet, languor fingitur viuum, horum austerioris intendit, timor scilicet paupertatis, contrahit animus, subtrahit gratia, protractat longitudo vita, ioptici ratio, spiritus extinguitur, defervet ioptici favor, ingraevicit tepor fatidiosus, novitius favor, ingravescit tepor fatidiosus, religiefracta fraterna charitas, blanditur voluntas, fallit securitas, revocat confusio. Quid plura? dissimilatur lex, abdicatur ius, fas proscriptio, derelinquitur timor Domini. Dantur potremus impudentes manus, praefumantur ille temerarius, illi pudendum, illi turpissimum, plenus ille ignominia & confusione fatus de excelso in abyssum, de pavimento in sterquilinium, de folio in cloacam, de celo in cœnum, de claustris in faculum, de paradiis in infernum. Hac fuit verba Bernardi, que de industria recitavit. Dilectionis, ut non scandalizemini ex luculo, quem scitis, eas, sed quilibet fibi ipsi metuat, atque peccata tepliditas & inconstanzia, ex quibus successive desperatio & damnatio originem trahit, omni cum felicitate fugiat.

7. Porro, quantum Dominus Deus hoc viatum inconstanzie odio habet, patet ex eo, quod Surius 22. Mart. in vita sancte Catharinae Suedicae enarrat. Dum una cum Mater S. Birgitta Roma veratetur, quo illi post mortem mariti sanctioris vita desiderio contendebat, aliquando ab impiorum infusis, cum Mater ad frationes & indulgentias abibat, domi manere iusta est. Interim infernalis tentator acerbis in ejus animo cogitationes excitare coepit, tanquam alii animarum suarum lucra capitanibus, ipsa iusta bruti a spiritualibus exercitius arceretur. Addit his Satan, ejus cognatos, fratres, & forores in patria summa tranquillitate fuit, ipsam vero miseras in exilio vitam ducere, prætraxit igitur, ut in patrum revertetur, quam Roma diutius moraretur: his cogitationibus perturbata, Catharina jam diem decenter itineri, & cum Mater dominum rediret, accus insolitus mororis causam queritatem, simpliciter respondebat, se loqui non posse. Hac, ut facta sunt, vix fibi est proxima nocte in omnibus videte totum mundum circum circa flaminis ardore, fagus in medio ignis portam in parva qualidam plantie iam haud procul ab igne magis magisque appropinquante abesse. Clamat, ejulabat, open cœlitum invocabat! cum ecce! oculos attollens

vicit Beatisimam Dei Genitricem: O Domina! adjuta me! Cui Maria: Et quomodo adjuvare te possum, qua tanto patria teneris defiderio? obita sponsalis tua, & Deo, & mihi, & Matri inobedientis? His vocibus expergafacta Catharina celeriter cum omni humilitate Matrem adiit, veniam inconstanzie rogavit, promisique se deinceps, ad mortem uque in exilio cum ipsa permanfuram. Ea mi Christiana! quantum Deus averetur inconstanzia! heu! meue ignem infernalem, si a propotius sancte conceputis tam facile deflectas!

§. III. Orantur peccata impunita.

8. Tertia lethalis vipersa in nido accedit progenita est peccatum impunitum, vi cuius peccator, eti agnoscat le esse in peccato odii Divini statu, consequenter in periculo aeternae damnacionis, tamen ex mera pigritia & fatigis incuria ad mundi genium voluptuoso vivit, atque pignorat, & vice emendationem de die in diem prorogat, & suspendit. Deum immortalis! quis tantam temeritatem peccatori inspirat, ut autel vel unicanu horam in Dei iniuriciu vivere? omnium hanc temeritatem concipiit ex falsis principiis, que fibi ipsi finit pollicetur tibi tempus, pollicetur fibi gratianum, pollicetur fibi arbitrio fui cum gratia cooperacionem. His vitreis basibus inadiscutibilis fuit machinam! O quam iniuster auctoritate! Prime enim quod tempus concernit, perquam facile accidere potest, ut tempus respicendi non amplius suppetat; cum peccator eo abusus tempore, quod benigne concessum fuerat, dignus non sit, ut aliud accipiat, sicut artifex, qui instrumentis suis ad monetas a duobus etiam abusus, legum decreto iis ipsi privandus est. Foras per viventem in seculo saeculum, quia tempus non erit amplius; (Apoc. 10.) en primam batu solo aquatam! Ponamus autem tempus non deesse, quam facile fieri potest, ut cum tempore non adsit gratis? adeoque peccator idem contingat, quod arti, que cum diutius quam belli leges ferant, obdidentiam vim elusit, deinceps expugnat militum furori ac avaritiae expoldantur, permittitur: Non relinquent in te lapidem, co quod non cognovissem tempus visitationis tuae. (Luc. 19.) En alteram batua subverbam! Quodsi etiam in gratia non negatur, quid proutus est, quam peccator non respondeat, nec operam tuam jungere, illa vi precepit, quam animo infert prava affuetudo? Nihil novi est campus steriles toris decidui beneficio tam non emolleste, ut etiam inducentur magis, perinde, ac si cum cœlo contendere vellet, plausu itad possit ad expugnandum, an vero illi ad retinendam obtinat duritum. Inducaverunt cœlestis suas quasi per consensu. (2. Epist. 9.) Quid tandem fuit? quid subsequetur? Eheu! nihil aliud subsequetur, quam externa damnatio! Percepit terrible hujus rei exemplum!

9. In celebri quadam Germania urbe anteriori saeculo , id est anno 1645. erat praevives senatorii ordinis vir , (P. Gregor. Sefer in Ca-leader , Polit. Cor. ex. 2.) ad res temporales probris vigil & exporrectus , ad aperte faltem autem negligens & somnolentus . Pia fa-corum oratorum monita tamquam fabulas ex-plodebat , annuam confessioinem & communio-nem , cum circa infamia notam fieri potuit , tamquam rem inutilem & minime necessariam neglegebat , ita quidem , ut tristitia integris annis conscientiam perceptione sacramentorum nunquam expariat . Tandem ubi ologinta an-norum serum attigit , gravi agitratione decum-bens , ab amico & ab ipsius Medicis , qui fin-sua arte diffidabant , monitus est , ut pri-amine salute ritu Chirifiano - Catholiclo ultimis morientium Sacramentis primumiri se per-mitteret . Verum illa ad hanc mortuam insulam il-lud identidem repecebat : Nolite mihi molesti-e ! Domestici meuentes , Dominum suum non sine rotu civitatis scandalo inespiciunt mori-iterum iterumque infabunt , doceat tandem non tam salutis cura , quam precium importunitate virtus quedam Religiosum vocari petet . I-tur , currit , vocatur facerdos , & iste qui dem donec in officio Monasterii , quod obibat , alium substituit , parum morabatur . Den-pro-pedem ad agrum festinans ; ubi ad adsum so-res adventit , interrogabatur a famulo , quid derum vellet ? Volo confessionem excipere agrotan . Domini , ajebat iste , & iterum fa-nulus : Jam ab aliis duobus praventis es , qui e tuo , unde venis , monasterio adventantes , jam in decubitu cubiculo soli agum . Ex-horruit his auditis Religiosus , affirmavitque sibi certo confitit , quod nemo tuorum confratrum e conobio pedem extulerit . Sic alterantes mitunt cursum , qui rei veritatem ex-ploraret , & iste refert , revera neminem in Monasterio desiderari . Tum enivero territi ad cubiculum Domini progradientur , ac fores pulsant : responsum non audiunt . Ingredi vo-lunt , & iuveniant fores oppeditas ! effrin-gunt vi osium , & cheu i nihil inventant , nisi cincern , in quem agrotan corpus una cum lectica redactum est . Quinam duo illi Reli-giosi fuerint , & quo infelix illius anima abre-pa sit , non indiget explicatione . Ea mi Chri-stiane , haec lacuosa catastrophae est hominis a-edio ! num ed , bibit , ludit , dormit , & in divitias , ac cursus faculcas se totum de-mergit ; verbo : ducit in bonis dies suos , & deinde ad inferna descendit .

11. Epilogus . O quisquis e numero istorum peccator est , alieno malo discere sapit , & bene cordi imprimat monitan Christi in diu-ni Evangelio : Redite , qui sunt Caesaris Caesar , & qui sunt Dei Dei . Prima hujus monita parte vult Christus hominem excitare in temporalibus , ut sit laboriosus , & ad opificium , mercaturam , aut officium suum inde-

cessus incumbat , ut prater sustentationem sta-cui suo convenientem Caesar aut Dominis ter-nis , qui praestanda sunt , prastare valeat : re-vera enim otiositas & pigritia ab Euthymio Psalm. 9. vocatur calamitatem mater . Altera hujus monita parte vult Christus nos excitare ad rei Divinæ , & aeterna felicitatem sollicitu-nem : Redite , qui sunt Dei Dei ! Quid debeo Deo ? debeo illi meum corpus ; ergo vigilandum est , ut omnes manuam labores , & omnia fonsu[m] extermorum exercita per sanctissimas intentiones ad benepictum Divinum di-ram . Quid debeo Deo ? debeo illi animam meam ; ergo vigilandum est , ut ratiocinari a pe-catis & Dei offenditibus cautim circumspe-cione præferem , & siquid forte in peccata-tum lapsus sum , pia Sacramentorum suscep-tio ne exparem . Quid debo ? debeo illi mentem intellectum ; ergo vigilandum est , ut illum agnitione Dei , agnitione mei ipsius , agnitione vanitatis mundanae , agnitione aterni-tatis , alisque virtutum principis imbuan , atque de methodo , qua salvari me oportet , ferio ad persequenter cogitem . Quid debeo Deo ? debeo illi memoriam : ergo vigilandum est , ut mea creationis , redempcionis , voca-tions ad fidem , conservations aeterniorum be-neficiorum Divinorum grato animo recorder , eaque bonis operibus , oratione , jejuniis , e-lemosynis , aliquid compenare studeam . Quid debeo Deo ? debeo illi voluntatem ; ergo vi-gilandum est , ut per sanctas mentes ascensiones , ac rerum aeternarum consideraciones Deum continuo reverar . Quid debeo Deo ? debeo illi divitias , ac res temporales , quas po-fideo : ergo vigilandum est , ut amore Dei pro-ximo in necessitate constitutio inferioriter fuc-curam . Quid debeo Deo ? debeo illi tempus vita : ergo vigilandum est , ut ne unicam qui-dent horam in peccato mortali , in Dei ini-micita , in servitu diabol vivam . Hac fac , mi Christiane , & de extero peccata omisitionis & inconstitutio declina ; & Deus nunquam per-mitter , ut incidas in peccatum impenitentie . Amen .

Dominica XXIII. post Pentecosten .

C O N C E P T U S C X X I V .

De spiritu[m] somnolentis seu tepiditate , filia accidia .

Non est morta puerilla , sed dormit , Matth. 9.

Tepiditas filia accidia .

1. IN Scotia inter miracula naturæ recensetur , (Vogherus art. dile. fons. 48. exempl. 10.) quod aqua lacus Myrto ex una parte congeletur , ex altera tharet . Verum ut hoc mirabile videatur in elementis , nihil tamen novi est in homi-nibus .

Si. L. Discutitur , unde ortum sebat .

3. Conformatio . Quaritur in primis , unde te-piditas ortum trahat ? Respondeo primo : Te-piditas ortur ex pravitate natura corrupta que per se ad laxitates , & commoda facili-prona est : optandum est , ut Dominus Deus hominem ex elemento ignis creaseret ! sed quo-niam illum ex elemento terra , seu luto extra-xit , ideo fit , quod sicut lateum vas tibi soli relatum , ita & homo semper ad frigus inclinet : quid agendum , ut vas lateum incalcat / exterius admovendus est ignis : quid agendum , ut homo in devotione effervescat ? hoc statim ex altera responsive patet . Respondeo secundo : Tepiditas ortur ex defectu orationis : multi-lio in servitio Dei versantur , nec tamen re-sum ispiritualium affectum sentiant : quare ? quia defectus sufficiantur in igne , ait Propheta , Jer. 6. hoc sufficiantur feu multis estoratio , qua-eruntur affectus ad agnoscendas : voluntas ad appetendas res Divinas inflammatur : exemplum habemus in Davide , qui poltum veli-menter deplorat , quod obmuterit , & filiarit a bonis , id est , quod iusta defensione aut cor-rectio proximi , consequenter zelo gloris Di-vina abutimur , statim subiungit Psal. 56. In mediatis mes exauditor ignis . Respondeo ter-tio & principaliter : Tepiditas ortur a teme-rraria securitate , qua multe fibi periclitant , se fatus securos esse . Profecto admiratio-nis dignissimum est , quod protoparens Adam , (Gen. 3.) tot excellentius naturæ & gratia donis or-natus , Dei mandatum pravaricari auctor sit ; an non enim ex ore Dominico terribiles mina-zauit ? Quacunque die comedaris , morieris ? Audit quidem , ut S. Augustinus , sed & habuit , quod ad patrandum facinus ipsum animabit . Quid habuit ? nempe Eva jam prior ex vetito fructu comedit , nec tamen repente mortua concidit ; igitur sic tecum argumentabatur : Deus in peccato mortis lege cum Eva dispensisavit , nec quidquam mali illi contigit : ergo etiam mecum dispensabit , nec quidquam mali mihi con-tinget . Sic cogitans ablique hesitatione accep-tavit oblatum ab amore pomeri , & comedit . Verba sancti Doctoris l. 11. de Gen. ad litteras cap. 32. sunt : Ne fuderis jam opus erat vita , quando illam ex illo moriorum non esse cornebat . Ea feruntur decepti Adamus , & hodie-dum milenos decipit . Si Deus peccatum co-momento , quo committitur , plectetur : si ou-tili impri statim excaerantur , si lingua blasphemis statim intumesceret , si manus fur-tiva statim exarcerentur , si luxuriosus statim fulmine , cibrosus statim terra-bitia periret , & que sunt similia , paulo post peccati in mun-do rareficerent : ai quia peccatores impune pec-care conouint , dantur mileni , qui falla-hae securitate decepti ad easdem mandato-rum transgressiones proficiunt , aut saltans te-pide ,

pide, languide, ac oleflante sine fincero salutis studio vivunt: hinc sit S. Gregorius, lib. 2. epist. 21. Miser negligenter sibi securitas.

§. II. Quia mala parturiat.

4. Quaritur secundo quia mala parturiat tepiditas? Respondeo plurimi, eaque grandia ac pernicioſa? quemadmodum ſpeculum figura intuſpiciens ſe conformat, & pro hujs diuerſitate vel amorem vel tetricam faciem exhibet: ita Deus talis ſolet eſe erga nos, quales non ſumus erga Deum; hinc loco verborum illorum P̄lm̄itiae: Cum Santo factus eris, & cum p̄verto p̄terverteris. (P̄lm̄. 17.) Tielmannus ap. Sporanz. pñct. 156. & alii legunt: Cum liberali liberabis eris & cum ingrato ingratis eris. Sicuſ igitur Deus homines fauſtos tam corpora quam anima tenuis ſpeciali providentia cufudivit; ita hominibus tepidis ſpecialia hanc providentiam ſubtrahit, prout nota D. Crismi Lefthus, de Perf. Dic. I. 13. c. 15. inquiens: Qui negligenter Deo servit, meretur, ut deus viciſſim non tantam eius cutam gerat. Et quid sit?

5. Hoc fit, quod infernalim inimicis ad hominis hujusmodi animalium libiorēm acceſsum acquirat, eumque milienis tentationibus inficit, id, quod S. Arsenius ap. Sanchez Regis p. 5. c. 6. Monachis suis eleganti ſimilitudine inculcasse legitur: quemadmodum mures, ajetab, ad lampadem ardente accedere non audient, accedunt autem & oleum eibitant, cum lampas fuerit extinta; ita animus ferventer, & charitatis tam Dei, quam proximi igne flagrantem non tentant daunos, tentat autem, cum extincto charitatis igne animus interperierit; idea habetur ab experientia, quod, cum homo deuotus ex ore, ne uno quidem tentationis infulta moleſtatur, atque mire quadam animi tranquillitate fruſit, homo tepidus nunc in mortorem, nunc in fadidia, nunc in pufilantitatem, nunc in desperacionem, aliaque centena tentationes incitat. Et quid mirum, ipsa tepiditas aut genitrix aut nutrix est ejusmodi tentationum? gladius, qui temper in vagina reconditus late, rubiginem contrahit: aqua, qui immobili flagit, balones & cheleydios nutrit: ager, qui non colitur, urticaria & loliaria germinat: ita animus, qui tepercōre, ac defida torpe, eo ipso quod mundi oblectamenta ſequatur, innameris temptationibus ac periculis obnoxios eft. Celebris inter autores agitatur quatio: quomodo poti diluvium, ſera animalia, ut cervi, lapi, uiri, leones aliquae pervenerint ad iugulias, & præteſt in Americanam, ſiquid illa a ceteris mundi partibus omnino abrupta illa credunt? Relpontem autem plerumque, id factum eſe per rigidahyemes, quando mire fuit conglaciatum: in Americanam autem pervenerunt animalia per mare glacie inter Motoviam & Livoniam, ubi con-

tinuum frigus & hyems eft. Ecce! ubi frigus eft, & glacies, ibi animalia, & monstra penetrant. O quam immania ſcelerum monstrarū reperiunt in orbem Chirritum! monſtra luxuria, monſtra avaritia, monſtra inobedientia, monſtra propriaſia, monſtra hærefum, & alii, quae omnia ex tepiditate, & animi frigore or- tum traxerunt, prout lagabris refatur expriuentia.

6. Sed dicens: tentationes necdum ſunt peccata, ita illi refiſtitur, poſtant eſe occasio grandium moritorum. Verum quidem eft, quod aſi: fed nemo minus illis, hinc homo tepidus refiſtit. Venenum non eneat hominem, niſi cum penetrat ad cor: in illis autem animalibus, cum penetrat ad cor, quae laxas habent fibras: Paſiem in modum tentationes non occidunt animam, niſi pertingant ad volūtatem. Ubi autem & quando cito penetrant ad volūtatem? in iis, qui habent conſcienciam laxam (ea tepidis: hos, quoties tentat, toties vincit diabolus, & in turpitudine peccata ac ſuccelue in ipsam perniciem trahit.

§. III. Et quantum a Deo odio habebatur.

7. Quaritur jam tertio, quodam ſit maximum malum folomolentia & tepiditas? Respondeo, quod Deus illam ex toto corde exercet, inamo ferre magis quam ipsam peccatum averteret iusta illud, (Apoc. 3.) utrum frigus & aur calidus: ſed quia tepidas eſi, -- incipiam te eſe ex ore tuo, id eft, incipiam te a familiaritate mea & gratia repellere. Adverte mi Christiane, (Alezar, in Apoc. 3.) licet pejus eſe frigidus, quam eſe tepidus, ſicut pejus eſe ſcient, peccare ex liberate, quam ignorante ex repte & concupiſcentia: ramen Deus damas teponem praſ frigore, diuīque, opibiles eſe, ut Epifolus Laodicensis (de quo fermo eft) ſit frigidus, quam tepidus; quare? quia teper periculofit et frigores tepidus, enim, licet purioris, ac perfeſtioris uititudinē negotiat, putat tamen eſe iusteſum: unde in ea folomolentia ſe facile propriis concupiſcentiis permittit, & quia peccata non letaliſ, ſalem venialia deuant: hic licet polliſt eſe in flatu gratia, ſi videlicet gravis tentatio concupiſcentia noua occurrat, faciliſ tamen ea occurrente in peccatum mortale cadit, & conſequenter inter tot occations, quibus plena eft hinc vita, in magno verſatur damnationis periculo. Accedit, quod tepidus diuīque corrigatur, quam frigidus; ille enim eo ipso, quod (ceteris, volenque non audeat) Deus mortaliter offendere, ad quavis mortaliſtū obicit illud: Quid ergo mali facio? dum econtra frigidus eo ipso, quod peccati ſu turpitudinem perſpiciat, magis aptus, magis quod difiſtus fit ad emendationem: id quod exprefſe docet Gallianus Collat. 4. c. 19. inquiens: Frequenter vidimus de frigidis & canariis, adſpiritu-

De tepiditate.

ritum ventre furorem: de tepidis omnino non vidimus. Atque hac de cauſa eis teponem extinmo, & ferre plus, quam ipsam peccatum detinatur. Ex quibus defuſere potes, cur Dominus Deus in veteri testamento varia quidem animalia, non autem gallum gallinaceum in sacrificium acceptarit. Cur enim ita? nunquid gallus eft ſymbolum vigilanteſ? Eſt quidem, ſed Joannes a S. Geminiano lib. 4. c. 53, patat id ordinatum tuſſi ideo, quia gallus uno oculo terram, altero calum reſpicit: ut indi- caret Deus, tepidos illos, qui ſimil calo & terra frui volunt, ad aram æternæ gloria numquam pervenirunt.

8. In Levitico, c. 13, ubi septemplicis leproſi deſcriptio habetur, mirabile legem ſtatutum. Deus, dicens: Si lepra omniem carnem homini a capite ad calcem operuerit, illam hominem a facerore pro mundo habendum eſt, quando vero pars aliqua carnis vivens apparet, imminundus reputabitur. Et plane imperceptibile cur enim homo ex integræ immundus pronunciando habet, & ex parte mundus pro immundo reputari debet? Doſiſimus Diez in com. Conf. non Pont. ferm. 1. n. 6. ait, hac verba allegorice intelligi debere de homine reptile, cuius pejor eſt conditio, quam peccatoris: idque exemplificat in Samaritanis, qui Deum ſimil & idola colere volabant: exemplificat in Philistis, qui arcum ſimil & Dagon ſub uno teſto repudierunt: exemplificat in Ananias & Saphira, qui unam bonorum ſuorum partem ad perdes Apolotorum attulerunt, alteram vero clam ſibi referabant: exemplificat denique in omnibus illis, qui inter Deum & diabolum cotum partimunt, & ita fervore quidem cupiunt Christo, ſed fine omni difficultate, & ſumma cum commodiſt. Illi leproſi ſunt, exſi ſunt, & a Deo per immundis reputantur? ſed quid mirum? percepit mentem S. Pauli.

9. Philamōn civis Colofensis fervum habebat. Omneſum, qui a Domine datuſtule habuit et domo diuiliſ Romam ad Diuum Paulum in captivitate detinutum pervenit, & ab eo ad fidem conuerſus eft. Apolitus Philamōni amico ſuo familiari fervum remittit, rogauique, ut fugitivo non auferum ſe herunt, led benignum patrem exhibetur: dein hoc etiam in litteris addidit: Sicut autem & para mbi hoſpitium; nam p̄fro per orationes vestras donari me vobis. (P̄lm̄. 22.) Tu rediū ſperaveris Paulus ad tuos, pro quo plurimi Deum obſeruant, facile intelligo: verum quale hoſpitium ſibi parare voluerit, ſcire defidero? S. Anselmus in ep. ad Phil. (hic) ait, Paulum petiſſe habitationem in celestiōnibz loco, ad quem facile conuenient. Recke quidem! ſed redi quafio, cur Apollorus, qui humilitate & paupertate Chirriti imitatus ſumptuē adornata domicilia alias fugiebat, nunc Chirritum crucifixum annciatiuſis commodaſ ades requirat, ad quas facilis eft populi conuentus? Nimis ideo,

quaſi ſi ades habitas et vel in extremo urbis angulo, diuīſtas, vel in arduo monte colloquatas, populus Colofensis, qui piger eſt, ad omne opus bonum torpebat, per levem han difficultatem illic non fuſſet conuenturas. O Bone Deus! quod pigros ejusmodi Colofenses hodiebam videmus, quibus in hunc montem ad hoc templum ascendere nimis arduum eft, atque ita per totam septemānam nullum ſacrum, per totum annum nullam conſicionem audiunt, aut ſiquidē adſcendunt, deinde hinc omni reverentia, & animi recollectione gaunt, aut dormiunt. O! quid mirum foret, si tepidissimo ejusmodi hominioni idem contingere, quod foſſonem cuſdam Religiōi contigit Cata- ria lib. 4. c. 38. enarrat. Ille a primavo ferore recedens, & vita ſpirituali ad corporis commodiſtatem abſus id præcipue vitij contraxit, et in choro pſallentibus aliis dormiret. Monitus iterum, ſeruamus ab Abbate adeo non respuit, ut affivo tempore umbrōſam tempi ſempiternam ad ſonne commodiſt aluparet. Erat in ea Ecclesia pregrandis Crucifixi imago, qua beneficis celebris a fidelibus magna Religio celebatur. Aliquando ergo, cum Monachus ille ſopori indulgeret, horrendum diuū! imago extraclis clavis de cruce de altari decindit, atque ad dormientem progredi, Monachus omnia videntibus, a metu trepidantis, illam experegefecit. Obſupuit ille, cum ſonno excuso Chirrifum, vulneratum, & austero yolu terribilem coram ſe stare conſepit: verum mox colapho ſam valido percussit eft, ut humili coruens intra triduum animam exhalaret. Eniſi Christiane, attole oculos in hoc altare! vide Crucifixum, innumeris beneficiis celebrem: milieni ac milieni peregrinantes illum p̄fis precibus ac votis venerantur, tu tandem domini, garis, alligis irreverentis locum hunc fundam inhoras: O ſi amabilis hic Deus de cruce defenderet, & illatas ſibi iniurias colapho vindicaret, quot intra triduum funera habuitū effemus!

10. Epilogus. Age ergo, excute folomolentiam, ac teponem, periculolum illud malum, quod omniſum ad peccata, & ad ipsam perniciem pertrahit: opera tua omnia cum magna diligentia ac perfectione perfolve, quia Deus Optimus maximus dignus eft, cui ex toto corde, ex tota anima, & ex omnibus viribus ſerviatur, diligētū eiām eft eterna illa retributio, quam ex fervitudo Dei noſtrisque operibus expeſtamus! In quo conſtituit hæc fervitus Dei? In duobus his principiis: Declina a malo, & fac bonum: Quonodo & a quibus malis declinare debes, id tibi fatis patet in mandatorum decalogo: Memento ergo, ut mandata Domini non per lancio & ſuperficialiter, ſed ſolide & accurate oblerves; id enim exigit Deus, dicente P̄lm̄ita, (P̄lm̄. 18.) Tu mandata mandata ſue custodi nimiris. Nota voculam Nimiris, que ſigillarem contentionem & induſtriam tonat, via.

vincendo eriam pravas confutaciones, fugiendo occasiones, domando passiones, qua licet ex ea transgressiones mandatorum noundum fint, ad eas tamen dicunt. Dein quod attinet ad facere bonum, memento decantari illius axiomaticis: Non per verba, sed per adverbium meremur! Verba sunt orare; jejunare, elemosynam dare, sacramenta frequenter: Adverbia sunt, devote, accurate, liberaliter, attente, & sancte: igitur non grande obsequium praefas Deo multa orando, sed devote orando, & sic decanteris, quia Deus non tam respicit ipsum opus, quam diligenter, & amore, et quo opus procedit. Et sic tandem concilio interrogations & responsiones de tepiditate & spirituali fomolentia: Quarebas primo, unde tepiditas ortum trahat? & ego respondi: ex corrupta natura, ex defecta oratione, & ex profumis securitatis. Quarebas secundo quia mala post te trahit tepiditas? & ego respondi: post te trahit liberiori accessum demonis ejusque innumeris tentationes. Quarebas tertio quodnam sit maximum malum tepiditatis? & ego respondi: esse derelictionem, & nuncam Dei, ex qua dein homo ad peccata plurima, & finaliter ad ipsam perniciem felini progrederi. Quod Deus avertat. Amen.

Dominica XXIV. post Pentecosten.

C O N C E P T U S C X X V .

De virtute contraria acedie, videlicet spirituali alacritate & diligentia in operibus sanctis.

Orate autem, ne fiat fuga vestra in hyeme, aut fabbathio, Matth. 24.

Bona opera sunt unicum solamen nostrum in judicio.

Hominum quidam, qui in praedio Domini mihi vel villicum agens ingens debitu[m] contraxerat, vocatus ad dandam ratio[n]em metuebat in carcere dari, aut omnino ad mortem condemnari. Igitur ergo ad tres amicos, quos habebat, rogavitque, ut fibi in tanta necessitate confituto auxilium ferrent. Sed irita furet preces; primus enim excusavit se, inquietus: condoleo vicibus tuis, sed quo tibi succurrum haud aliud est in mea potestate, quam pallium & equus, hunc tibi commodabo, ut in curia Domini deceperit comparas. His auditis abiens debitor supplex factus est alteri amico, sed haud feliciore fuscus: ille enim eundem in modum repulit: condoleo vicibus tuis, sed quoniam famili[us] alientatio, & forentes lites magnas mihi expensas faciliunt, jam nihil aliud, quod promittam, supereta, quam quod velim te ulque ad curia limina comitari. Tum denique periret debitor ad tertium amicum, & ecce!

prater spem iste subiactus: Mi Bone! quam honoris & amoris modicum mihi exhibueris, tamen optimo animo te esse jubeo, ego ad ipsum iudicium tibi comes ibo, & ne finitri quid tibi obveniat, omnia mea pignori dabo: sic locutus, quod verbis promissi, operi ipso executus est. Hanc parabolam S. Ioannes Damascenus, in Vita Barlaam & Josaphat eamque explicans, ait, primum amicum esse divitias & possessiones hujus mundi, quia licet tenerine amentur ab homine, nihil tamen illi, cum ad iudicium per mortem citatur, nisi mortale lignum aut obsoletum vellem una cum vili scandala reliquum faciunt. Per alterum amicum intelligentius: uxor, liberi, cognati & familiares, qui funus atque ad tumulum comitatur, & recedunt. Per tertium denique amicum subaudient bona opera, quae homini ad ipsum usque iudicium fidelerit adhuc haveret, illumque contra iudicis iram potenter protegunt. Igitur opera meritiora plus quam divitiae, & res temporales abhincanda, eaque maxima, quae fieri potest, folertia tanquam unicum in iudicio praesidium, accumulanda sunt. Atque ad hanc industrium videatur Christus Dominus in hodierno Evangelio horrificus illis, (Matth. 24.) Orata n[on] fiat fuga vestra in hyeme, aut fabbathio: hyems est extremum tempus anni, sabbathum est extremum tempus septimanæ, utrumque autem figura est extremitatis vita, consequenter vult Christus dicere: cavete, ne poenitentiam agere, & bonis operibus tum primum dilectere velitis, cum vite sabbathum & mortis hyems approximantur: ita in hunc locum annotat. S. Anselmus, ap. Mani in *Ætar.* hoc loc. inquietus: In fabbathio fugit, qui otiosus in bono opere sorpefit.

Igitur necesse est, ut operemur celeriter.

Propositio. Sed quates quomodo & qua arte ha[bit] operum divitiae comparanda sint? Respondeo, id præfici fermone explicandum erit. Vis pragmatum totus fermonis? Operandum est celeriter, operandum est indebet, operandum est abundanter! Haec materia, ha[bit] tres partes, que disconveniunt tepiditatem & acediam, & quæ ingentes nobis meritorum thesauros conferunt. S. Evangelista Joannes accurate describit industriam Christi Discipulis suis pedes lavantis: Sugie a cuna, Et fonte vestimenta sua, Et cum acceptissi linnenus, precinctus se. Deinde mittit aquam in palmo, Et capite lavare pedes discipulorum, Et extergere linte, quo cras precindus. (Joann. 13.) Quare tam accurate omnes circumstantiarum minutias describit Evangelista? S. Chirillofomus in Joann. { hic } responder, fecisse id Chiristum, ut suo nos exemplo doceret, non remissive & frigide bona opera, sed quam diligentius facienda. Attende! Favete!

5.

De spirituali alacritate &c.

445

§. I.

Confirmatio. Vis ditescere meritis? Necesse est, ut opereris celeriter, id est, ut in operibus, que statu ac votacione tuz congruant, celarem tui ipsius victoriam tibi commendatam habeas. Divinus anima sponus in Canticis dilectam suam multoties sub nomine & comparatione columbe expressi: *Seror mea columba mea!* (Cant. 5.) Quæ cauta hujus comparationis? an quia columba gemit, atque ita poenitentem animu[m] præfigurat? an quia mundissima volucris est, & fordistis lacunas fugiens impotentem castamque animam denotat? an quia ramum olive Noemi delutis, adeoque pacis ac manufactu[m] symbolum est? Laudis has rationes, & ad aliam columbam qualiter oculos converto, quam Plinius lib. 22. insinuat, inquietus, columbam esse volatu velocissimum: *Perdiximus est eis volans*; hinc Tarophenes, ut Patri suo famatom victoriam, Plus obtentam cito indicaret, columbam purpure cooptam Egypianum versus direxit, quod prolixum item suum unica duratrix die absolvit. Igitur dilectus anima sponus, in sponsa non quidem improbat poenitentiam, non improbat fugam immunditudinei, non improbat manefatitudinem, & pacis amorem, sed infusus vult, ac desiderat, ut hi aliqui viuimus actus columbinæ velocitate, id est magna animi alacritate exercantur. Animæ, qui celestiter operari, Deo infarsioris est.

4. Si feires cupias, cur Dominus usque ad eo amet, & astinet operum celeritatem? Respondeo, quia illi effectus charitatis! Probo! Itala Propheta in anno, quo mortuus est Iesus & leprosus Rex Ozias, vidit Deum sedentem in angusto folio, quod ex utraque parte Seraphini stantes in pavimento stipantib[us]: Seraphini stabant super illud, *Ex ahi uni, & sex aleatori,* (Isai. 6.) quibus ali significatur maxima Angelorum agilitas, ali significatur sum & deorsum, ante & retro, dexterrum & sinistrorum, quocunque Deus mandaret. Jam ab Itala convertatas oculos ad Ezechielum, qui tempore captivitatis sua extra Babylonem ambulans juxta fluvium Chobar vidit subito dividii arietem, & prodire quatuor Cherubinos, quorum formam his verbis describitur: *Quatuor p[er]na uni,* (Ezech. 1.) Differenter igitur inter filos Seraphinos, & hos Cherubinos ea est, quod illi lex, isti tantum quatuor pennas numerantur: Quæ vero cauta hujus rei? cauta est, quis Seraphini nomen habent ab ardore charitatis, Cherubini a claritate scientie. En[ti] quanto Angel[us] fum in charitate excellenter, tanto etiam in volatu celeriores, & pluribus iustructi sunt alii. Quid multis? ex tarditate aut velocitate ad nostra officia, quantitatim charitatis nostra possumus metiri. Amas Deum, mi Chiristianus? Amo! ergo non tardes oratio-

nes confuetas persolvere, proximo in necessitate succurre, peccantes corrige, rudes docere, aliaque facere, qua ad status & votacionis tuz rationem pertinent. Dico signanter, quia ad status & votacionis tuz rationem pertinent; dum enim operum celeritas commendatur, cavenda est præcipititia, qua quis extra limites sua votacionis egredietur in officium & iterius involat. Alia operatur Pastor, alia Religiosus, alia mercator: sacerdos non immiscetur se profani functionibus; hinc Sanctus Paulus expresso coniunctum Timotheum Archiepiscopum Ephesinum, ut totus sacrificio, oratione, templice ministerio vacaret, rationem addens, quia nem[m] milites Deo implicata se sedatus negotiis. (2. Tim. 2.) Vicissim facultaris non immisceat se Ecclesiastico ministerio; hinc cum Valentini Ariani Imperatoris praefectus civibus Edesse suadebat, ut in rebus ad Ecclesiam, & Religionem spectantibus ordinatio Cedari se submitterent, subfructu Eulogia laecos, dixitque: *Ad Episcopatum natus est imperator?* nos enim Episcopum habemus, cui in sacra communicare docemus. (Theodoret. 4. 4. c. 6.) Quilibet ergo intra sphera sua limites permaneat, agatque, quod Deus in mundi geneti de terra & lignis pomiferis requivit, facilius frumentum justus genus suum. (Gen. 1.)

§. II. Ut operemur indefessi.

5. Vis ditescere meritis? Necesse est, ut opereris indefessi, id est, ut ab opere, quod celeriter, alacriterque agressus es, nullo amplius latitudo, aut difficultate revocari si finas. Domini Deus præcepit Moysi, ut in *Ægyptum* vaderet, & Israelitas dura servitute detentes liberaret. Tergiverfatus Moyses repouit: Domini non credebat mihi, quod a te misericordia & Deus. Projice virgam, quam manu tenes, in terram! (Exod. 4.) Projectit, & ecce! verba est in columbum. Mitte manum tuam in finum tuum! misit! & ecce! protulit illam, leprosum. Effunde aquam super aridam! effudit! & ecce! converta est in languorem! tuis igitur signis, subinfercerat Deus, credens, quod apparet ibi Deus patrum suorum Dns Abraham, Dns Isaac, & Dns Jacob. Perrexit itaque Moyses, valde fatus Jethro ficer suo, deinde nulli uxorem cum filiis suis, impofuit eos super alium, reverentibus est in *Ægyptum*. Et ecce! remprobus inexpectatam, ac terribilem! cum esset in itinere, in divisorio occurrit ei Dominus, & volebat occidere eum! (Num. 22.) Quid hoc paradoxi? an non Moyses iter facie mandata Domini executurus? omnino: cur ergo Domini itineranti indignatur? scio, quod Balaam ad Balac Regem Ammonitanum iussus, ut populo Israel malediceret, in via obvium habuerit Angelum, qui atrito gladio illi mortem ministrabatur: neque hoc mirum; nam via Balaam erat perveria & Domino contraria,

non

non vero Moysi: cur ergo Moyses sicut Baalam plectitur? et ad eadem est conditio virtutis & virtutis? Subveniat dubio S. Augustinus, ferm. 86. de temp. Dicitur itinerarii Moysi supplicium mortis intentum fuisse, quia fecum duxerat uxorem & filios, qui Moysi, ejusque missione impedimento erant; hinc in diversiora apparuit ei Angelus, quia non vult Deus, ut famuli sui in exequendis mandatis suis mortis tarent, & defatigentur: atque haec tardantis desidiae tam culpabilis fuit coram Deo, quam Balacna perversitas, utrumque voluit peccata mortis multare, quasi idem sit, desidio Deo obsequi, & aperte offendere. Sic multorum opera est ex se facta sunt, ex subsequente tamen culpa viuenda sunt! principium fervor, medium tepet, ultima frigunt. (In Chren. Cister.) Unde intelligere possimus visionem illam S. Bernardi, quam sub officio nocturno habuit: vidit complures Angelos, qui pallentiam fratribus orationes in libro notabant: quaduplicitis autem generis erat scriptoria: quorundam nomina aurea exarabantur litteris, quorundam argenteis, alii scriberebant luto, alii atramento: qua diuersitate indicabatur varius attentione & devotione, quam quisque ad decantandas Dei laudes in mente habebat.

6. Sed inquis: Valde difficile est, secundum omnem animae capacitationem operari, & non deficere! Cape remedium! Demosthenes, quando studio eloquentiae operam dabit, quotidie summo mane & serato studiorum caula se prioripuit, eunque interdum cerneret, quod opifices jamjam in officiis, & agricultis in campis labori insudantes, erubuit, quod ab antelucana aliorum industria vinceretur. Mihi Christiane! an non vides, quam seduli ac expersissi sint sectarii, fidei nostrae iniicii, quam accurati in suis ritibus & ceremoniis, quam pertinaces in suis erroribus, quam laboriosi in operibus rebus? Et tu non erubebes, quod minus facias pro Deo, quam illi facias pro damnum? Vis aliud exemplum? S. Dorotheus, Doctor cum in scule litteris vacabat, ita ab illis fuit absorbus, ut omnium plane aliarum resum, quam studiorum obliuio illum caperet: ipse quid comedisset, quid bibisset ignoravat: a familiariter debuit hora prandii commoneri, alias certe imprudens mansisset: inter comedendum tempore librum habebat apertum, ut similes ederet, & studeret: ad medium noctem invigilabat studiis, cubitum concedens, librum fecum deferebat ad lectum, cumque aliquantulum indormisset, statim iterum ad lectiōnem conseruitur. Sic studis tunc ille fuit immeritus: posquam autem ad Religionem transit, huc animo revolvens se lege seipsum alloquebatur: si tanta misera fuit cupiditas in adipiscenda eloquentia, quanto magis oportet, ut virtutis gratia labore? Nota tibi hoc, mihi Christiane! si desidia, & rerum spiritualium naufragia torpescere incipis, cogita, quæ olim pro litteratura,

§. III. Ut operemur abundanter.

8. Vis ditecere meritis? Necesse est, ut opereris non tantum celestis & indecisus, sed etiam abundantus, id est, non solum contentus esse debes sis, ad quæ serit sub precepto obligaris, sed ulterius tendere: ut tanto magis eterna retributione fecururi te reddas: secundum litteris, ut abundans magis, ait Apollonius, (E. T. 4.)

9. Regius Psalmista David aliquando a terra predilectionis arcam, & coelestis gloriam primum attentori animo considerabat, tum ipse ac solario plenus exclamare ceperit: Quia non cognovi literaturam, intrabo in potentias Domini. (Psalm. 70.) Id eis prout hac ultima verba explanat Melissius, S. Bernard, ferm. 82. in Psalm. 90. iustis ad interminabilem Angelorum, & Sanctorum in celsis consortum. Quo fundamento id sperat David? Quia non cognovi literaturam? Quid hoc rei? an Literatura impedimentum est & simpliciter praerogativa Galatii? Non puto! Quid ergo vult dicere? Certum est, quod homines docti in litterati sua scientia lege ad laxitatem & repeditatem abutantur: cum enim notitiam habeant opinionem probabilium, que inter autores

controvrentur, nihil frequentius contingere sollet, quam ut ajant: Hoc & hoc nequum est peccatum lethale! hoc non comprehenditur sub precepto! Est probabilis opinio, quod hoc non excedat rationem peccati venialis, & quæ sunt similia? Voleo igitur dicere: David, quoniam tam fordiste, tam avare, tam illiberaliter cum Deo meo nunquam egisti, ponderans quæ opera mea ad trutinam stricte obligationis, ideosperero, me introitum in gloriam Domini. His sensus verborum confirmatur per expositionem Pagnini, apud Lorin. in Psalm. 70. qui ita legit: Quoniam non cognovi numerum, id est, quia non numerasti, & quia in raciocinio reguli opera mea, ideo spero salvari, id quod sperare haud possem, si adeo cum Deo ixenam fore, ut mea opera numerarem. Argumentum a sensu contrario! Enim Christiane, indecessus est, & valde periculorum, tantum ea facere, quæ sub precepto factenda sunt: Deus infinitus Majestatis dignus est, ut ejus amore aliquid amplius fiat. Alijanus I. 7. Ant. c. 4. enarrat, olim in urbe Suza, Perfini metropoli, Juive boves, qui quotidie centenas aquæ amphoras ad irrigandum Regalem hortum vehebant: sed si supra centenas ad vehendum vel unicam adgebarant, adeo pertinaciter restabant, ut nec blanditiis nec minis eo adduci possent. Similes his boves sunt multi Christianorum, qui quidem sacram confessionem & communionem obuerunt, sed non sapientem quæ fons in anno: Missæ sacrificia interiuntur, sed non nisi diebus festi: jejunant, sed non nisi feriis preceptis. Quod si illis persuaderet cupias ut communione membrum in solitum purgantium animarum frequenter, ut quotidie ad impetrandas majores gratias facrum audiant, ut ad competendum libidinosa in profectis Virgines. Matris jejunio se mortificent, & quæ sunt similia, statim oblatrant, non tenero! Mihi Bone, etiam non teneras pro precepto obediencia, expedit tandem id facere pro salutis fecuritate! Operat non in scriptis tantum precepta confitire, sed etiam transducere, ait S. Chrysostomus in 1. Thess. 4. alias non introibit in potestas Domini.

10. Cum Propheta Jonas Ninivitis interitum urbis annunciat, per omnia civitatis copitam clamans: Adhuc quadriginta dies, & Nivne subverteretur! confestim Rex Nivnitum voce praconis justis hoc mandatum proclamari, ut homines & jumenta non gaudent quidquam, operantur facies, & clament ad Dominum, subiungens hanc rationem: Quis seit, si convertatur & ignorat Deus, -- & non proribus. (Joan. 3.) Annexum hoc additamentum, & singulariter duas voculas dubitative, quis seit, sunt valde mirabiles i cur enim dubitat Rex? nonne Deus interposita auctoritate divina fere tot promissionibus, quot Scriptura solis feobistrinxit, quod nona velit mortem peccatoris, quod velit anima querenti inveniendum se probare, quod in peccatis etiam temporalibus, si populus egerit penitentiam a viis suis peccatis, velit propitius esse peccatis eorum, & quæ sunt id genus alia. Hoc certe tam solemniter, tam efficaciter, tam frequenter decantatur in Scriptura propriis etiam innumerabilibus eorum exemplis, qui post enormia delicta cum Deo conciliari sunt, ut Rex Sarapalus de impetranda per penitentiam veniam dubitate non poterit. Cur ego in suo mandato dubitative loquitor, inquiens: Quis seit, an non ignorat Deus? Respondebit hic S. Regnigius, perhabe agnoscere Regem, quod Deus per qualcumque linguidam, frigidam, ac semi-ferrari penitentiam non placet; ideo populo dubium propositum remissionem, ut illum ad feruentem, ad intensam, ad lacrymosam penitentiam commoveret: Quinimum hac de causa praecepit, ut etiam jumenta triduo jejunarent, quod enim bruta jejunio promereri poterant? Promerentur illi poterant, sed id efficeret debebant, ut suo boatu, hinnitu, balatu, latratu, & ululatu populum ad ingentem animi plumbum inflammarent. Verba Sancti Doctoris in Glosa, sunt: Ideo ambiguis profectis, ut dubiis de salute ferius agant penitentiam: O mi Christiane, quo quantisque dubitis subiecta tua eterna salus! Dubium est, an commissa peccata omnia & singula agnoveris: dubium est, an eas partes ac puncta ad penitentiam requirita rite percolveris: dubium est an sincerum de peccatis dolorem conceperis: dubium est, an propositum fuerit efficax: dubium est, an penitentia a Deo fuerit acceptata: dubium est, an deinceps in vita emendatione & gratia sis perseveraturus: dubium est, an numerum peccatorum non jam impleveris: dubium est, an gratianam finaliem si impetraturus: dubium est, an non ultimo mortis articulo ab hoste sis surperdus. Inter tot dubia quid aliud factu opus est, quam ut nona vulgare, non superficialis, non pigram, sed prolixa ardenter, ac sublimem penitentiam agas, memor illius moniti a Spiritu sancto per Ecclesiastem dati: Quodcumque facere propter manus tuas, infestaverit operare, (Eccl. 9.) instanter quod modum, instanter quod tempus, instanter quod vires corporis & animæ; nulla enim diligentia, nullus labor ac conatus pro extermitate debet tibi nimius ac superfluous videri.

11. Epilogus. Atque sic tandem concludam teriam de lepiem peccatis capitalibus, & virtutibus contrariais hæc tenus fatis prolixe tradidam! O uiuam Deus verbis meis eam virtutem tribuisset, ut nemo deinceps superbiam, fed humilitatem, nemo avaritiam, fed piam liberitatem, nemo luxuriam, fed calitatem, nemo invidiam, fed charitatem, nemo gulam, fed sobrietatem, nemo iram, fed malitiauidinem, nemo accediam, fed ferventem, & exhortatam salutis diligentiam fecerit. Scis, mi Christiane, quo maxime stimulo ad fugam pec-

peccati, & virtutis amore exaltari debetas; Percipi pro coronide. Absalon ambitionis portentum (2. Reg. 16.) comparaverat sibi currus, equites, omnesque armaturam, & apparatum militarem, ut Patri Davidi coronam de capite deraveret, siueque imponeret. Dein subditorum favoribus dolore accupatis, sub specie Religionis perrexit in Hebron, ibique Regem Iudaicis se proclamari fecit. Obsupuit David, cumque filium cum exercitu jam monib[us] Hierosolyma imminere audiret, in fagam fe cum suis prorupit, sicut Absalon apertis portis urbem intravit. Ibi comitia celebrabat, deliberabatque, quid de fugitivo Patre agendum esset? Aderat inter Duces, ac Consiliarios Achitophel, hic haec Absalon, maturaret confilium, opprimeret Davidem nunc laetum & ineruem, antequam vires colligeret. Verum Absalon inconfusa deliberatione voluit etiam sententiam Chusai audire: hic improbatum confilium Achitophel. David, & socii eius, aiebat sunt heroes magnanimi, si in desperationem agantur, mortem pro gloria contemno, & grandem nostrorum stragem caufabunt. Dein qui dixerit, ubi David delitescet? Improvidum igitur foret in incertum vagari; & exercitum ex itinere fatigatum per montes ac latbras circumducere: Judico ergo nunc quiescen-

dam, & tum primum contra Davidem pognum dum esse, cum integer exercitus fuerit collectus. Quid Absalon al hoc? Apparabat hanc ultimam sententiam, inquit: *Melius est confituum Chusai consilio Achitophel.* Et quid evenit? David interea collegit ingentem exercitum, & sic Absalon deliberando, morando, & pugnam de die in diem suspendendo perdidit occasionem victoriae & coronam. O mi Christiane, non credis, quam pulchra, quam pretiosa, quam gloriofa corona tibi parata sit in calis! Hanc autem coronam alia via imperare haud poteris, quam labore, dolore, bonis operibus, passionum victori, & adversitatum tolerantia, quia regnum celorum vim patitur. Quosimilagin conflari mundus, caro, & demon tibi persuaderet velint, non esse letitandum, non esse naturam nimia autoritate opprimendam, non esse opus tanto conatu pro imperando celorum regno, supererat tempus pro penitentia amplissimum, dandum aliquip esse genio & juvenilibus annis, & quæ sunt similia, tu tecum ipso cogita: Quid? si deliberando, morando, & ostendo interim perderem meam coronam? Haec, inquam, cogita, & fidem meam oppignero, quod occasione merenti celeriter, indecessu, & superabundanter sis accepturus. Amen.

SPICILEGIUM CATECHETICO-CONCIONATORIUM PARS SECUNDA. PRO FESTIS PER ANNUM.